

Behandling af et fransk dødsbo

Når en person er fast bosiddende i Frankrig på tidspunktet for sin død, så skal boet efter den pågældende skiftes i Frankrig efter fransk proces- og arveret uanset afdødes nationalitet. Både selve processen ved et dødsboskifte og arvereglerne er meget anderledes i Frankrig end i Danmark. Nærværende artikel har til formål at gøre opmærksom på disse forskelle, så man som dansker bosiddende i Frankrig er bekendt med reglerne og kan forbedre den arveretlige situation for sine arvinger.

I Danmark iværksættes bobehandling automatisk af Skifteretten, som får besked om dødsfaldet via Folkeregistret. I Frankrig findes ingen Skifteret og arvingerne skal derfor selv tage initiativ til at iværksætte bobehandlingen ved at tage kontakt til en fransk notar.

Er der konflikt mellem arvingerne vil de ofte have hver deres notar/advokat, men kun én notar kan være ansvarlig for boets behandling. Hvis en konflikt ikke kan løses ved forhandling mellem parternes notarer/advokater, må man gå rettens vej. Retssager i Frankrig er dog ekstremt langsommelige og omkostningstunge og bør derfor så vidt muligt undgås.

Et fransk bo behandles som udgangspunkt ud fra de oplysninger, som arvingerne giver notaren. Det medfører en stor risiko for at nogle aktiver bliver glemt og dermed ikke behandlet i boet. Derfor bør man sikre sig at alle ens formueoplysninger er samlet ét sted, så man ikke risikerer at arvingerne får færdigbehandlet boet, hvorefter der så pludselig dukker en hidtil ukendt konto op, som ikke kan frigives til arvingerne før hele boet er genbehandlet.

Eftersom en fransk notar ikke umiddelbart kan slå op i et personregister og finde afdødes slægtninge, og slet ikke hvis afdøde var af udenlandsk nationalitet, ses desværre til tider eksempler på at der iværksættes bobehandling i Frankrig uden at notaren har fået fuldstændige

oplysninger om afdødes slægtninge i udlandet. Derfor bør man i sit testamente opremse alle ens livsarvinger eller andre nærmeste slægtninge med angivelse af deres cpr-nummer eller som minimum fødselsdato og senest kendte adresse, så man er sikker på at ingen af ens arvinger bliver forbigået under bobehandlingen i Frankrig.

Boopgørelse

Notaren får skiftefuldmagt fra arvingerne til at indhente oplysninger om afdødes aktiver og passiver. På denne baggrund udarbejdes boopgørelsen, som skal indsendes til det franske skattevæsen, som derefter opkræver arveafgiften. Boopgørelsen skal indsendes senest seks måneder efter dødsfaldet, hvis afdøde var fast bosiddende i Frankrig, og arveafgiften skal betales umiddelbart efter skattevæsnet har bekræftet beløbet. Afgiften forhøjes med 0,40 % pr. måned, hvis fristen for indsendelse af boopgørelsen overskrides, og med 10 % hvis den indsendes mere end et år efter dødsfaldet. Hvis myndighederne anmoder om indsendelse af boopgørelsen, har man en 90 dages frist, og overskrides denne frist forhøjes arveafgiften med 40 %. Man kan undlade at indgive boopgørelse, hvis afdødes aktiver ikke overstiger 50.000 € og afdøde kun efterlader sig en ægtefælle eller børn. Hvis afdøde ikke efterlader sig ægtefælle eller børn er grænsen 3.000 €.

En afgørende forskel på et dansk og et fransk dødsbo er at boet i Frankrig opgøres pr. dødsdagen. Derfor betragtes arvingerne som ejere af afdødes aktiver pr. denne dag. Alle udgifter til vedligeholdelse af fast ejendom, betaling af ejendomsskatter mv. skal derfor afholdes af arvingerne allerede fra dødsdagen. Eftersom boet opgøres pr. dødsdagen opstår der ikke en juridisk person kaldet ”Boet efter X”, og det er derfor heller ikke muligt at trække udgifter til boets behandling fra på boopgørelsen, og dermed opnå fradrag i arveafgiften, som man ellers gør i et dansk dødsbo. Kun begravelsesudgifter kan trækkes fra med et fast beløb på 1.500 €, medmindre arvingerne er enige om et andet beløb.

Først når en arving eller en notar orienterer banken om dødsfaldet, bliver afdødes konti spærret. Man kan derfor risikere at der hæves eller indsættes penge i en periode efter

Advokatfirmaet
Tommy V. Christiansen

dødsfaldet. Derfor bør man snarest muligt orientere banken om dødsfaldet og samtidigt sikre sig at regninger kan betales fra en anden konto indtil afdødes midler er frigivet. Er kontoen registreret alene i afdødes navn eller med begge ægtefæller som kontohavere, dvs. ”Hr. og Fru X”, så spærres kontoen indtil det kan dokumenteres at boet er afsluttet og arveafgifterne er betalt. Dog kan man anvende kontomidlerne til betaling af arveafgifterne, hvis arvingerne er enige herom. Er kontoen registreret med ”Hr. eller Fru X” som kontohavere, så spærres kontoen imidlertid ikke.

Ejede afdøde fast ejendom skal der udarbejdes et nyt skøde, således at arvingerne kan disponere over ejendommen. Udgifterne til skødets udarbejdelse og tinglysning afhænger af ejendommens værdi.

Arveafgifter

Når afdøde var bosiddende i Frankrig skal der betales franske arveafgifter, uanset om arvingerne er bosiddende i Danmark eller i Frankrig. Arvinger, der er bosiddende i Danmark, skal ikke tillige betale dansk arveafgift af arven fra Frankrig. Det omvendte er dog ikke tilfældet, idet en person bosiddende i Frankrig, som arver en person, der var bosiddende i Danmark, skal betale både dansk og fransk arveafgift.

Hvis afdøde var bosiddende i Frankrig på tidspunktet for sin død, indgår alle afdødes aktiver i det franske bo, uanset om der er tale om løsøre eller fast ejendom i eller udenfor Frankrig. Hvis afdøde således har sommerhus i Danmark, så skal dette sommerhus indgå i det franske skifte, dvs. ejendommen skal fremgå af den franske boopgørelse og der skal betales fransk arveafgift heraf.

Kun i ganske særlige tilfælde er det muligt at henvise skiftet af den danske ejendom til Danmark. Henvielse skal i så fald ske via Justitsministeriet, som bl.a. stiller krav om dokumentation for at ejendommen ikke vil blive skiftet i Frankrig, og at alle arvinger er enige om at skiftet henvises til en dansk skifteret. Selvom ejendommen henvises til skifte i

Advokatfirmaet
Tommy V. Christiansen

Danmark, så skal fordeling ske efter franske arveregler, medmindre særlige forhold er gældende. Det betyder blandt andet at den efterlevende ægtefælle ikke som udgangspunkt kan sidde i uskiftet bo med den danske ejendom, selvom den skiftes i Danmark, da uskiftet bo ikke kendes i fransk ret.

Hvis den danske ejendom er skiftet i Frankrig, så skal der under alle omstændigheder ske en tinglysning af de nye ejerforhold i Danmark, så arvingerne kan råde over den. Samtidigt skal der ske anmeldelse til Skifteretten ved Københavns Byret, som opkræver evt. dansk boafgift af den danske ejendom. Der gives dog fradrag i den danske afgift for den eventuelle franske afgift, der er betalt af den pågældende danske ejendom.

I Frankrig er der ligesom i Danmark ingen arveafgifter mellem ægtefæller. Den 16. august 2012 blev der vedtaget en ny fransk finanslov, og som følge heraf ændredes arveafgifterne for børn i Frankrig, idet det afgiftsfrie bundfradrag blev nedsat fra 159.325 Euro til 100.000 Euro pr. barn pr. dødsbo. Den arv, der overstiger dette beløb skal der betales arveafgift af efter følgende skema:

Indtil 8.072 €	5 %
Mellem 8.072 € og 12.109 €	10 %
Mellem 12.109 € og 15.932 €	15 %
Mellem 15.932 € og 552.324 €	20 %
Mellem 552.324 € og 902.838 €	30 %
Mellem 902.839 € og 1.805.677 €	40 %
Over 1.805.677 €	45 %

Det afgiftsfrie bundfradrag er 15.932 Euro pr. person for søskende, og der skal betales 35 % i arveafgift af det beløb, der overstiger bundfradraget indtil 24.430 Euro. Arv derover skal der betales 45 % arveafgift af.

Advokatfirmaet
Tommy V. Christiansen

Afdødes samlever og andre personer, der ikke er beslægtet med afdøde, fx afdødes ægtefælles børn, har kun et bundfradrag på 1.594 Euro pr. person, og der skal betales 60 % arveafgift af den arv, der overstiger bundfradraget.

Arvens fordeling

Efter fransk ret arver ægtefællen som udgangspunkt kun en fjerdedel, mens afdødes børn arver resten til lige deling. Til sammenligning udgør ægtefællens legale arvelod halvdelen i dansk ret. I Danmark har ægtefællen desuden ret til at sidde i uskiftet bo, såfremt der kun er fælles børn. Uskiftet bo findes imidlertid ikke i Frankrig, og ægtefællen er derfor som udgangspunkt tvunget til at skifte med afdødes børn. Er der imidlertid kun fællesbørn, kan den efterlevende ægtefælle dog efter fransk ret vælge brugsret ("*usufruit*") til hele afdødes formue i stedet for en fjerdedel i fuld ejendomsret ("*pleine propriété*"), hvorefter børnene så er indehavere af den såkaldte nøgne ejendomsret ("*nue-propriété*"). Der skiftes således fortsat med børnene, men ægtefællen stilles bedre end udgangspunktet. Når der skal disponeres over en fast ejendom, hvor den efterlevende ægtefælle er brugsretshaver og børnene ejer den nøgne ejendomsret, vil det kræve samtykke fra alle børn, idet de er tinglyste medejere af ejendommen, når de ejer den nøgne ejendomsret. Børnene vil også få del i provenu ved et salg. Værdien af brugsretten og den nøgne ejendomsret afhænger af brugsretshaverens alder:

<i>Brugsretshaverens alder</i>	<i>Værdi af brugsret</i>
Under 21 år	90 %
21-31 år	80 %
31-41 år	70 %
41-51 år	60 %
51-61 år	50 %
61-71 år	40 %
71-81 år	30 %
81-91 år	20 %
Over 91 år	10 %

Mulige arveretlige løsninger

Såvel for arveforhold som for afgiftsforhold kan der etableres forbedringer i forhold til fransk rets udgangspunkt. Ægtefællens arv kan fx forhøjes ved et fransk testamente. Testationskompetencen afhænger af antallet af børn og afhænger af om der er fælles- og/eller særbørn. Har testator fx et særbarn kan ægtefællens arv forøges fra en fjerdedel til halvdelen i fuld ejendomsret, eller der kan kombineres med en fjerdedel i fuld ejendomsret og tre fjerdedele som brugsret eller alt som brugsret. Har testator tre eller flere særbørn kan ægtefællens arv kun forøges fra en fjerdedel i fuld ejendomsret til yderligere tre fjerdele brugsret eller alt som brugsret.

Et dansk testamente kan i princippet også få virkning i Frankrig, men kun så længe dets indhold ikke strider mod fransk ret. Det kan medføre lange konflikter i et dødsbo, hvis der foreligger et dansk testamente, som ikke er foreneligt med fransk ret, og nogle af arvingerne er bedre stillet efter det ene retssystem end det andet. Det må derfor anbefales at oprette et fransk testamente og/eller foretage yderligere franske dispositioner, og så undlade at behandle franske aktiver i det danske testamente.

Den franske fordelsægtepagt

Længstlevende ægtefælles situation kan væsentligt forbedres ved oprettelse af en såkaldt fransk fordelsægtepagt, hvorved ægtefællernes formueforhold ændres til det franske universelle formuefællesskab ("*communauté universelle*"). Ægtepagten kan omfatte alle ægtefællernes aktiver, hvis de er fast bosiddende i Frankrig. Som konsekvens af det universelle fælleseje hæfter ægtefællerne for hinandens gæld, hvilket de ikke ellers gør, hvis de har almindeligt dansk formuefællesskab pga. det danske princip om særråden og særhæften. Eftersom ægtefællerne ved oprettelse af fordelsægtepagten får fælles kreditorer, kan de aftale i ægtepagten at den længstlevende ægtefælle overtager hele fællesboet uden et skifte. Denne klausul kaldes på fransk "*clause d'attribution intégrale de la communauté universelle au conjoint survivant*". Det universelle formuefællesskab kombineret med klausulen betegnes under ét som en fordelsægtepagt.

Advokatfirmaet
Tommy V. Christiansen

Hvis den førstafdøde ægtefælle efterlader sig særbørn, forringes deres retsstilling, når der ikke sker skifte af boet efter førstafdøde, og de ikke er tvangsarvinger til længstlevende ægtefælle. Derfor kan førstafdødes særbørn protestere mod fordelsægtepagten og forlange deres tvangsarv udbetalt. Derfor må det anbefales at man træffer andre foranstaltninger i en situation, hvor den ene eller begge ægtefæller efterlader sig særbørn.

Køb af fast ejendom via et SCI-selskab

Erhvervelse af fast ejendom i selskabsform kan i visse tilfælde have arveretlige fordele. Det er dog generelt ikke tilrådeligt at lade et dansk aktie- eller anpartsselskab købe fransk ejendom til ferieboligformål, da aktionærer med indflydelse på selskabet vil blive hårdt beskattet efter dansk ret. Køber flere familier eller to ugifte samlevende en ejendom sammen, eller har et ægtepar særbørn, er det derimod ofte en god idé at eje den franske ejendom via et fransk ejendomsinteressentskab, et Société Civile Immobilière (også kaldet et SCI-selskab). Derved kan man lettere administrere ejerskabet vha. flertalsbeslutninger og man kan mere enkelt overdrage andelene senere. SCI-andele anses som løsøre efter fransk ret, og hvis andelshaverne er fast bosiddende i Danmark, vil de således i en dødsbosituation blive behandlet efter danske arveregler. Det er derfor en skifteretlig fordel at eje en ejendom via et SCI-selskab, idet man derved i et dansk testamente kan træffe bestemmelse om hvem der skal arve. Afgiftsmæssigt vil de franske regler dog komme i spil uanset hvad. Derfor er det fortsat vigtigt at have for øje, at arv til en samlever eller et stedbarn udløser en arveafgift på 60 % i Frankrig. Ejerskab via et SCI-selskab kræver selskabsoprettelse og er derfor noget dyrere end et personligt køb, men på længere sigt kan det vise sig at være en stor fordel både praktisk og økonomisk. Det er dog altid en konkret vurdering, om SCI-selskabet er tilrådeligt.

Er man fast bosiddende i Frankrig kan et SCI-selskab også have fordele – især for ugifte samlevende. I Frankrig er der ikke nogen fordelagtige afgiftsregler for ugifte samlevende. Der findes dog en fransk samlivskontrakt (PACS), som man skal være bosat i Frankrig for at kunne indgå. Selv hvis man lader oprette testamente til fordel for samleveren, vil et dødsfald udløse en fransk arveafgift på 60 %, medmindre man har indgået en PACS. Et SCI-selskab,

Advokatfirmaet
Tommy V. Christiansen

hvor der oprettes krydsende brugsret kan anbefales for ugifte samlevende. Krydsende brugsret betyder at andelshaverne overdrager brugsretten til deres andele til hinanden. De kommer således hver til at eje brugsret til den andens andele og nøgen ejendomsret til egne andele. Når en af parterne dør, bortfalder afdødes brugsrettigheder, og den efterlevende vil herefter eje halvdelen af ejendommen med fuld ejendomsret samtidig med, at han/hun bevarer brugsretten over afdødes halvdel uden at betale afgifter. Afdødes livsarvinger arver derved kun den nøgne ejendomsret til afdødes andele i selskabet.

Livsforsikring

En yderligere mulighed for at hjælpe den længstlevende til en økonomisk bedre livssituation kan være at oprette en livsforsikring ("*assurance vie*"), der går udenom boet og beskattes lempeligere. Samme model kan anvendes, hvis man ønsker at tilgodese stedbørn, som også betaler den meget høje arveafgift på 60 % i Frankrig.

--- o ---

Har De spørgsmål eller kommentarer til ovenstående er De velkommen til at kontakte:

Ann-Sofie Kold Christensen
Advokat
Avocat-conseil auprès de l'Ambassade de France au Danemark

Advokatfirmaet Tommy V. Christiansen
Havneholmen 25, 9.
1561 København V

Tlf.: +45 40 85 89 55
Mail: asc@tvc.dk

København, den 26. februar 2013